

บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
แก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The role of the temple in promotion of tradition and
culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province

พระใบฎีกาธวัชชัย จรณธมโม *

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ. **

ผศ.ดร.ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา ***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนที่เป็นนักเรียน โรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๑๕๔ คน ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๒๑) และเมื่อจำแนกรายเป็นด้าน แล้วพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๒๗) รองลงมาคือ ด้านส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๒๑) และที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการสร้างเสริมความเลื่อมใสศรัทธา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๑๗)

* หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริม ประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทาง ครอบครัว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ นักเรียนต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการทดสอบสมมติฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค นักเรียนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่ถูกต้อง และขาดความ เข้าใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้อง ความกตัญญูตเวที แก่เยาวชน ส่งเสริมให้เป็นคนมีสติรู้จักการใช้ปัญญาแก้ไขปัญห และควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริม ประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ คือ วัดควรส่งเสริมด้าน กตัญญูตเวที ควรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมให้กับเยาวชนได้รับรู้ โดยการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เพื่อให้เยาวชนได้เข้าถึงและเห็นรูปแบบของประเพณี วัฒนธรรมได้ชัดเจนขึ้น

คำสำคัญ : บทบาท วัด การส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province, 2) to study the comparison of the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province, 3) to study problem, obstacle and suggestions for the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province. This research is the mixed method research. The sampling group was the 154 students from Tetsapansripanommaspittayakorn School. The researcher had the data analysis through frequencies, percentage, average, standard deviation (S.D) for describing data from variables or personal characteristics. The analysis was also done through t-test for analysis the hypotheses in order to test the average difference between the two groups and f- test by one-way analysis of variance

(One-way ANOVA) and data analysis was from interview by using the content analysis technique.

The findings of this research as follows :

1. The students had the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province in overall, it was at high level with an average ($X=4.21$) and classified by aspect and then found that the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province, in over all wat high level. The highest aspect was the right value creation with an average($X= 4.27$). The second aspect was the moral and ethics promotion with an average($X=4.21$) and the lowest opinion was the faith creation with an average (4.17).

2. The findings the comparison to the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province, classified by personal data by testing the hypothesis. The questionnaire correspondents who had the difference of gender , age, class , family status indifferently. It rejected the hypothesis. But the finding of opinion comparison of students to the roles of temple to tradition and culture promotion to the youths at Laplae district, Uttharadit province, classified by personal factors by testing the hypothesis. The questionnaire correspondents that participated the activity differently. It is significantly statistic at 0.05 level. It accepted the hypothesis.

3. The problem, obstacles that the students lack of understanding about right value and lack of understanding about tradition and culture. Suggestions : should promote the right value promotion, the gratitude to youths, to promote the people to have the mindfulness and to know how to use the brain to solve the problem, and should let the youths participate the activity about tradition and culture. Suggestions about the role of the temple in promotion of tradition and culture to youth in Lap Lae District, Uttaradit Province, found that the students lack of understanding, taste, knowledge, lack of understanding about the culture. Suggestions , should promote the tastes and learn to know about Thai culture, are the temple should promote the gratitude, should teach the knowledge about value , tradition and culture to youths by setting the activity on important religious days for the youths to keep in touch and see the form of tradition and culture more clearly.

Key word : Role temple promotion of tradition and culture

๑. บทนำ

สังคมไทยประกอบไปด้วยสถาบันทางสังคมหลายสถาบัน แต่สถาบันที่มีความใกล้ชิดกับคนในสังคมมากที่สุดและเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ก็คือ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสถาบันพระพุทธศาสนานั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยนั้นนับถือพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ฉะนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในชาติและยังแสดงถึงสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีจะเห็นว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย พระสงฆ์นอกจากจะมีบทบาทเป็นผู้นำทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคมแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ สงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบาก หรือกระทั่ง การช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม^๑

จากสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของวัด ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาและหันหลังให้วัดเพิ่มมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า วัดมีลักษณะและบทบาทเปลี่ยนไปจากเดิม ๕ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง วัดเดิมเคยเป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร กลายเป็นที่อยู่ของคฤหัสถ์มากกว่า ประการที่สอง วัดเดิมเคยเป็นที่บวชเรียนของลูกหลานในท้องถิ่น ก็กลายเป็นที่บวชของหนุ่มจากท้องถิ่นอื่น นับเป็นจุดอันตรายจุดหนึ่งต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาประเทศมุ่งเน้นการพัฒนาความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของคนในชุมชนในสังคม เปลี่ยนไปเป็นต่างคนต่างอยู่เป็นสังคมบริโภคนิยม ความเสื่อมถอยทางศีลธรรม จริยธรรมมีมากขึ้นและขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิตของคนไทยเริ่มห่างไกลจากวัดมากขึ้นทุกทีเป็นปัญหาสังคมมากขึ้นเรื่อยๆ^๒ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาที่สังเกตได้จากปรากฏการณ์ทางสังคมไทยหลายประการ เช่น ผู้เข้าวัดส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ วัยรุ่นหนุ่มสาวไม่นิยมเข้าวัด อันเนื่องมาจากสาเหตุ คือ พระภิกษุบางส่วนกระทำความผิดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตนไม่ก่อให้เกิดศรัทธาต่อประชาชน มีการสร้างโบสถ์วิหารเกินความจำเป็น วัดบางวัดอาศัยกลวิธีในวงการธุรกิจดึงดูดให้คน

^๑ พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตโต), การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗.

^๒ ประเวศ วะสี, “พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม” หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๑.

ยินยอมบริจาคทรัพย์ เพื่อตอบแทนทางวัตถุเป็นสำคัญ ความเชื่อและการปฏิบัติตามประเพณีนิยมของคนไทย ที่เคยมีตั้งแต่ครั้งโบราณกาลอาจไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ อาจทำให้ประเพณีบางอย่างที่ขาดเหตุผลในทางวิทยาศาสตร์กลายเป็นสิ่งล้าสมัยไป นอกจากนี้ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ไม่เอื้ออำนวยในการที่จะให้เกิดความเคร่งครัดในการยึดมั่นในขนบประเพณี เพราะปัจจุบันนี้คนเราราคาสรรพสิ่งทั้งหลายเป็นเงินเป็นทองกันไปหมด

ดังนั้นผู้ศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาบทบาทของวัด และพระสงฆ์ในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป ทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในโรงเรียนอื่นๆ อีกด้วย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เปรียบเทียบ บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

๓. ขอบเขตของการวิจัย

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาตามแนวความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านการสร้างความนิยมที่ถูกต้อง ๒) ด้านการส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม ๓) ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา ๔) ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม^๓

๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทางครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรม

^๓คูณ โทจันทร์, พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๙.

๒. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดในการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชนในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง
- ๒) ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม
- ๓) ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา
- ๔) ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๒๕๐ คน^๔

๔. วิธีการดำเนินการวิจัย

๔.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview)

๔.๒ ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน ๒๕๐ คน^๕

๔.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

๔.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นหลักโดยการดำเนินการขั้นแรก คือ นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน ๑๕๔ ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจเพื่อความถูกต้องอีก ๑ ครั้ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัสทั้งหลายลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ

๔.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดย การทดสอบค่าเอฟ วิเคราะห์ความ

^๔ฝ่ายทะเบียนและวัดผล, ฐานข้อมูลโรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์, ๒๕๕๘.

^๕เรื่องเดียวกัน

แปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๕. ผลการวิจัย

๕.๑ สรุปผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓ มีอายุ ๑๔ มีจำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๒ ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีจำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒ มีสถานะทางครอบครัวอยู่กับพ่อแม่ มีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗ และมีการเข้าร่วมกิจกรรม ๕-๑๐ ครั้ง มีจำนวน ๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗

๒. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๗ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๗$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ๑ ข้อ และอยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านการสร้างเสริมความเลื่อมใสศรัทธา นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการสร้างเสริมความเลื่อมใสศรัทธาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๗$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๘$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๒ เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

๑) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test แบบข้อมูล ๒ กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F –test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่านักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F –test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า นักเรียนที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F –test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า นักเรียนที่มีสถานะทางครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F –test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า นักเรียนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๖. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ตามขอบเขตการวิจัยทั้ง ๔ ด้าน สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ด้านการสร้างค่านิยมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามคำสอน ในการไม่เบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย ๔.๕๓ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมที่ถูกต้อง ขาดการเสียสละและการให้อภัยซึ่งกันและกัน ขาดความเป็นระเบียบและความรับผิดชอบ และขาดความเคารพพ่อแม่และครูบาอาจารย์อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๒ คน ข้อเสนอแนะ ควรปลูกฝังความกตัญญูกตเวทียหรือจัดกิจกรรมที่สนับสนุน ควรปลูกฝังการการเสียสละการรู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน และควรปลูกฝังให้เป็นคนมีระเบียบ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิสนท์กิจจาทร (เทิดทูน เชื่อเงินเดือน) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทง” ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่ประชาชนได้สืบทอดปฏิบัติกันมาตั้งแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนมีความเกี่ยวข้องกับ

คติความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา คือมีธรรมเป็นกรอบปฏิบัติสำหรับปลูกจิตสำนึกของคนในชาติ ให้รู้จักสามัคคีปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม พละ ๕ และสังคหวัตถุ ๔ จะเห็นว่าเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักธรรมทั้งหมดนี้แล้วเท่ากับว่าพลเมืองของชาติเกิดจิตสำนึกมีความกตัญญูกตเวที มีความห่วงแหนขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ประเพณีทั้งในระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชน ครอบครัว และเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมในระดับโลกด้วยคุณค่าของประเพณีลอยกระทงที่มีต่อสังคมไทย จากการศึกษาวิเคราะห์จุดหมายสำคัญอยู่ที่การบูชาพระคุณของพระพุทธเจ้าที่เกิดจากมโนสำนึกของผู้คนในสังคมไทยในฐานะที่เป็นชาวพุทธต้องกตัญญูกตเวที ดังนี้

๑. กตัญญูต่อบุคคล ได้แก่ บิดา มารดา อาจารย์ บิดามารดา^๒
๒. กตัญญูต่อสัตว์ ได้แก่ สัตว์ที่มีคุณต่อเรา ช่วยทำงานให้เรา
๓. กตัญญูต่อสิ่งของ ได้แก่ สิ่งของทุกอย่างที่มีคุณต่อเรา

โดยคุณค่าความกตัญญูทั้งสามอย่างจัดอยู่ในบูชา ๒ มีอามิสบูชาและปฏิบัติบูชา มีเบญจศีลเป็นกรอบสำหรับปฏิบัติเพื่อสร้างสามัคคี สมัคสมาน และรักใคร่ปรองดองกันของคนในชาติ

๒. ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า ทุกรายการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความความคิดเห็นสูง สุดคือ วัดส่งเสริมให้มีความเป็นระเบียบวินัย โดยปฏิบัติตามระเบียบสถานศึกษาโดยไม่มาสาย มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๙ ผลการเปรียบเทียบนักเรียนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานะทางครอบครัว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผลการเปรียบเทียบของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประภัสร์มโนธรรม (ธงทิพย์ ปภสฺสโร) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐมพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๘ ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า ด้านอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการสัมภาษณ์ พบว่าพระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยนำวัฒนธรรมไทยทรงดำนั้นมาประยุกต์ให้เข้ากับพระพุทธศาสนา และนำมาเผยแพร่แก่สังคมได้เป็น

^๒ พระครูพิสนท์กิจจาทร (เทิดทูน เชื้อเงินเดือน), “ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทง” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๘-๑๓๒.

อย่างดี ซึ่งพระสงฆ์เหล่านั้นนำวัฒนธรรมที่มีอยู่กับคนไทยทรงดำแต่ดั้งเดิมนำมาใช้เข้ากับยุคปัจจุบันได้ดีมาก ทั้งนี้ถือเป็นการอนุรักษ์ให้สืบต่อไปแก่ชนรุ่นหลังได้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยทรงดำตลอดไป”

๓. **ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา** ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการสร้างความเลื่อมใสศรัทธา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยด้านที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกับการปฏิบัติตนตามมารยาทอันดีงามในการเข้าสังคม มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๕ รองลงมาคือ ส่งเสริมในเรื่องกิริยามารยาทในการยืน เดิน นั่ง นอน ให้มีความเรียบร้อยอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๑ และที่มีความความคิดเห็นต่ำสุดคือส่งเสริมให้เรียนรู้ถึงความปลอดภัยในการแสดงความสามารถด้วยการไหว้ทุกครั้งในการพบปะทักทายกับผู้ที่มีความอาวุโสกว่าตน มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๖ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา สถานะทางครอบครัว ต่อบทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ **ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอุทิศ กวีวิโส (แววสะบก)** ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความพึงพอใจต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี โดยภาพรวม ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านการมีวินัยนักเรียน มีการแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ มีการทำความเคารพครู ยอมรับความคิดเห็นคนอื่น มาโรงเรียนตรงเวลาและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้านความซื่อสัตย์นักเรียนยอมรับผิดกับสิ่งที่เกิดจากการกระทำของตนเอง ทำความสุจริตที่นำตนเองต่อเพื่อน ผู้ปกครองทั้งต่อหน้าและลับหลัง ด้านความเมตตานักเรียนแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือเพื่อน จัดกิจกรรมโรงเรียนเสมอ ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานหลังกลับจากโรงเรียนไปให้อาหารสัตว์เลี้ยงเสมอ ไปทำบุญตักบาตรประจำด้านความประหยัด นักเรียนพอใจการกับเงินที่บิดามารดาให้ใช้จ่ายแต่ละครั้ง ปิดไฟฟ้า น้ำทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ มีการออมเงินที่เหลืออย่างระมัดระวัง ผลการศึกษาข้อมูลความพึงพอใจนักเรียนที่มีต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทั้ง ๕ โรงเรียน เปรียบเทียบตามจำแนกเพศ อายุ ชั้นเรียน และผลการศึกษา (เกรดเฉลี่ย) ทั้ง ๔ ด้านได้แก่ ด้านการมีวินัยนักเรียน ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเมตตา ด้านความประหยัด พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^๔

^๓พระครูประภัตรมโนธรรม (ธงทิพย์ ปภสฺสโร), “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำจังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๔พระมหาอุทิศ กวีวิโส (แววสะบก), “ศึกษาความพึงพอใจต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๔. ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของวัดที่มีต่อการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมแก่เยาวชน ในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุกประเด็นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ วัดส่งเสริมให้เยาวชนเห็นว่าเมื่อเรารักษาประเพณีวัฒนธรรมไว้ได้ เราจักมีการดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี ถูกต้อง และมีความสุข มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๙ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ขาดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และขาดความสนใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมแก่นักเรียน และควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการจัดงานเกี่ยวกับการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมอยู่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเพชรรินทร์ คลังตระกูล ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพิชผล อำเภอดงรัก จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า^๙

๑. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพต่างกันโดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพิชผลพอจะสรุปแนวความคิดได้ ดังนี้

๓.๑ ผู้นำชุมชน หัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าครอบครัว ผู้เป็นข้าราชการ ผู้มีความรู้ในชุมชน พระภิกษุสงฆ์ ชาวบ้าน แนะนำ ให้ความรู้ และเป็นพี่ที่ปรึกษาที่ดีกับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดีในการทำบุญกฐิน

๓.๒ ด้านปัจจัยให้การช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ส่งเสริมปัจจัยในการทำบุญตามประเพณีนิยมและประเพณีการทำบุญพิเศษ

๓.๓ ด้านการเผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้ชุมชนรับทราบข้อมูลสม่ำเสมอ ควรแนะนำเยาวชนในการร่วมทำบุญทุกครั้งเพื่อเยาวชนจะได้สืบทอดต่อกันไปยังลูกหลาน

^๙นางเพชรรินทร์ คลังตระกูล, “ศึกษาการอนุรักษ์และเผยแผ่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพิชผล อำเภอดงรัก จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๗. ข้อเสนอแนะ

๗.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) หน่วยงานราชการ ควรประสานงานกับทางชุมชน วัด โรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) รัฐบาล ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และหน่วยงานราชการควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม

๓) ควรติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้รีบเร่งดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๔) ศึกษาวิธีการในการผลิตสื่อเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนเห็นความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรม มากยิ่งขึ้น

๗.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรในการทำวิจัยเป็นกลุ่มประชากรในโรงเรียนอื่น เพื่อให้เกิดความหลากหลายในข้อมูล

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม ในด้านต่างๆให้ครอบคลุม

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัญหาเชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำ ไปสู่การแก้ไขปัญหอย่างถูกต้อง

๔) ในการวิจัยครั้งต่อไป ได้หัวข้อในการวิจัย เรื่องการส่งเสริมให้มีการสืบสานประเพณีของท้องถิ่น เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ในด้านการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ

คุณ โทจันทร์, พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๔๕, หน้า ๒๙.

ประเวศ วะสี, “พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม” หลักการบริหารจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๔๕, หน้า ๔๑.

พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต), การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๔๑, หน้า ๑๗.

(๒) วารสาร

ฝ่ายทะเบียนและวัดผล, ฐานข้อมูลโรงเรียนเทศบาลศรีพนมมาศพิทยากร อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์, ๒๕๕๘.

(๓) สารนิพนธ์

นางเพชรรินทร์ คลังตระกูล, “ศึกษาการอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีการทอดกฐินของชุมชนเทศบาลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระครูประภัสสรโมธรรม (ธงทิพย์ ปภสฺสโร), “บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระครูพิสนธ์กิจจาทร (เทิดทูน เชื้อเงินเดือน), “ศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของประเพณีลอยกระทง” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖, หน้า ๑๒๘-๑๓๒.

พระมหาอุทิศ กวีวิโส (แววสะบก), “ศึกษาความพึงพอใจต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.